

Ἵποκορ. τοῦ οὐσ. ἄστρο διὰ τῆς καταλ. -ίτσι.

1) Μικρὸν ἄστρον, ἀστερίσκος Κάρπ. — Λεξ. Δημητρ.: Ἀσμ.

Μ' ὥς γὰρ τὸ ριζικό της ἄστρο δὲν ἦβγε, μόνον ἔσαν ἀστρίτσι 'ς τὴν ἀνατολὴν θελὸ καὶ βουρκαωμένο κι ἀνεγνώριμο

Κάρπ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀστρουόδι. β) Ἄστρον Πόντ. (Κερασ. Τραπ.): Ἀσμ.

Ἀστρίτσια μ' χαμηλώσετε, | φεγγάρι μ' κάθε ἔλα

Κερασ. γ) Ὁ αὐγερινὸς Ἦπ. (Ζαγόρ.) Κρήτ.: Ἀσμ.

Ἀστρι μου κι ἀστρίτσι μου κι αὐγερινέ, τί ταχὰ ξημέρωσε 'ς τὴ γειτονιά;

Ζαγόρ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀστρομερίτης. 2) Ὁ ὄφις ἀστρίτης 1, ὁ ἰδ., Ἦπ. (Δρόβιαν. Ζαγόρ. κ.ά.) — Λεξ. Δημητρ.: Φρ. Ἀστρίτσι ποῦ μ' ἔφαγε! (ἐπὶ συμφορᾷ. Συνών. φρ. φίδι ποῦ μ' ἔφαγε!) Δρόβιαν. Εἶναι ἀστρίτσι (πολὺ ζωηρός, εὐφυής) Ἦπ. Τά 'χει ἀστρίτσια (ἐνν. τὰ μάτια του, συνών. τῇ προηγουμένῃ) || Ἀσμ.

Ἐβαλε καὶ μαγείρεψε τριῶν φιδιῶν κεφάλια, τοῦ ἀστριτοιοῦ καὶ τῆς ὀχιάς καὶ τῆς μονομερίδας αὐτόθι.

Τσαπὶ καὶ φκγὰρι ἄρπαξε καὶ 'ς τὸ βουνὸ εὐρέθη, βγάξει ἀστρίτσι παρδαλὸ κι ὀχιά μὲ δυὸ κεφάλια αὐτόθι.

Ἦ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀστρίτσι καὶ ὥς τοπων. Κρήτ.

ἀστριτσοχιά ἦ, Ἦπ. — Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἀστρίτσι καὶ ὀχιά.

Ὁ ὄφις ἀστρίτης 1, ὁ ἰδ., ἐνθ' ἄν.: Γνωμ.

Ἄν σὲ φάῃ ἀστριτσοχιά, | σύμμασε βοτανικά.

Ἦπ.

ἀστριφτα ἐπίρρ. Πελοπν. (Μάν.) — Λεξ. Δημητρ. ἄστριβα Λεξ. Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄστριφτος.

Χωρὶς στρίψιμον.

ἀστριφτος ἐπίθ. κοιν. ἄστριφτους βόρ. ἰδιώμ. ἄδουφτε Τσακων. ἄστριβος πολλαχ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. στριφτός.

1) Ὁ μὴ κλωσθεὶς κοιν.: Ἀστριφτο μαλλι-μετάξι-μπαμπάκι-νῆμα-σκοινὶ κττ. κοιν. Ἀστριφτο στημόνι Μέγαρ. Κλωνὰ ἀστριβη Βούρβουρ. Ἀρπεδόνα ἄδουφτε Τσακων. || Φρ. Ἐπάντρεψε τὴν κόρη της μ' ἄστριφτη κλωστή (ἄνευ δυσχερειῶν) Πελοπν. (Δημητσάν.) 2) Ἐκεῖνος τὸν ὅποιον δὲν δύναται τις νὰ συστρέψῃ Λεξ. Δημητρ.: Ἀστριφτο σίδερο.

ἀστρίφωτος ἐπίθ. σύνηθ. ἀστρίφοντας βόρ. ἰδιώμ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. στριφωτός.

Ὁ μὴ στριφωμένος, ὁ μὴ περιεργασμένος, ἐπὶ ἐνδυμάτων ἐνθ' ἄν.: Ἀστρίφωτος γιανᾶς. Ἀστρίφωτο μανίκι σύνηθ. Ἀντίθ. στριφωμένος (ἰδ. στριφώνω), στριφωτός.

ἄστρο τό, ἄστρον Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.) ἄδτρον Πόντ. (Σούρμ. Τραπ.) ἄστρου Λυκ. (Λιβύσσ.) ἄστρὸν Πόντ. (Τραπ. κ.ά.) ἄστρεν Πόντ. (Κρώμν. Σάντ. Σταυρ.) ἄστρο κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Καπ. (Σίλατ. Φάρας.) Πόντ. (Ζησιν.) ἄδτρο Πόντ. (Οἶν.) ἄστρον βόρ. ἰδιώμ. ἄστρον Σαμοθρ. ἄστρος Ἀθῆν. (παλαιότ.) Καπ. (Ἀραβάν.) ἄστρος ὁ, Κύπρ. Πόντ. (Κερασ. Σαράχ. Τραπ.) ἄδτρος Πόντ. (Οἶν.) ἄστρο Πόντ. (Ὁφ. Σαράχ.) Πληθ. ἄστρη Ἦπ. (Ἰωάνν.) Θράκ. (Αἰν.) Καλαβρ. (Μπόβ.) Κεφαλλ. Κρήτ. Κύπρ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Μεγίστ. Πελοπν. (Μάν.) Πόντ. (Ἀμισ.) Σύμ. Τῆλ. ἄστρᾱ Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) ἄδτρᾱ Πόντ. Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἄστρον. Ὁ τύπ. Πόντ. ἄστρὸν κατὰ τὸ αὐτόθι ἦλθον, ὁ ἐκ τοῦ ἦλθος, τὸ δὲ ἄστρεν ὅπως καὶ ὁ ἦλεν τροπῇ τοῦ ὀ εἰς ε.

1) Ἄστρον κοιν. καὶ Καλαβρ. (Μπόβ.) Καπ. (Ἀραβάν. Σίλατ. Φάρας.) Πόντ. (Ἀμισ. Ζησιν. Κερασ. Κρώμν. Οἶν. Ὁφ. Σάντ. Σαράχ. Σούρμ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.): Ἀστρο θαμπὸ-λαμπερό. Βγῆκαν τ' ἄστρα. Τ' ἄστρα λάμπουν 'ς τὸν οὐρανὸ κοιν. Τ' ἄστρα παίζουνε (μαρμαίρουν) Νάξ. (Σαγκρ.) || Φρ. Ἀστρο τῆς ἡμέρας ἢ ἄστρο τῆς αὐγῆς (ὁ αὐγερινὸς) πολλαχ. Τὸ ἄστρο τῆς τραμουντάνας (ὁ πολιτικὸς ἀστήρ) πολλαχ. Τοῦ πουνέντη τ' ἄστρου (ὁ ἔσπερος) Λιβύσσ. Τὸ ἄστρο τῆς νύχτας (ἡ σελήνη) Κρήτ. (Σφακ.) Ἐχασε τ' ἄστρο τῆς τραμουντάνας (ἔχασε τὴν κατεύθυνσίν του. Συνών. φρ. ἔχασε τὸ δούσουλα) Κεφαλλ. Πάτρ. κ.ά. Νὰ σβήσῃ τ' ἄστρο σου! (νὰ ἀποθάνῃς!) Κύπρ. Γυρεύει τ' ἄστρα (ἐνν. τὴν ἡμέραν, ἥτοι ζητεῖ ἀδύνατα) Κεφαλλ. Ρίχνω τ' ἄστρα (μαντεύω διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἀστρον) Πελοπν. (Αἰγ.) Μιλεῖ μὲ τ' ἄστρο (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Κεφαλλ. Αὐτὸς πιάνει τ' ἄστρα (ἐπὶ ἵππου δρομαίως τρέχοντος καὶ εἰς ὕψος πηδῶντος) Ἰων. (Κρήν.) Αὐτὴ κατεβάζει τ' ἄστρα (ἐπὶ πολυμηχάνου γυναικὸς) Μάν. Πέταξι 'ς τ' ἄστρα (ἔγινε ἔξω φρενῶν) Λέσβ. || Παροιμ. φρ. Τ' ἄσπρα κατεβάζουν τ' ἄστρα (διὰ τῶν χρημάτων τὸ πᾶν εἶναι κατορθωτὸν) κοιν. || Παροιμ. Πέσαν τ' ἄστρα καὶ τὰ φάγαν τὰ γ'ρούγια (ἐπὶ ὑψηλῶν ἀξιωματῶν περιελθόντων εἰς ἀναξίους) Σκυρ. Ἐπέσαν τ' ἄστρα κ' ἐφάαν τα οἱ δοῖροι (ἐπὶ ἀνθρώπων ὑψηλῆς περιωπῆς οἵτινες ἐξέπεσαν) Ρόδ. || Αἰνιγμ. Κλίθω καὶ τὸν οὐρανὸν καὶ σωρεύω τ' ἄστρᾱ (ἢ λεπτοκαρέα. κλίθω καὶ = κλίνω κάτω) Τραπ. || Ἀσμ.

Σὰν ἦλθες λάμπ' ὁ μαῦρος του, σὰν ἄστρη ἢ φορεσιά δου Κρήτ.

Πὸ οὐλα ν' ἄστρη τῶν ἀστρῶν τὸν 'ποσπερίτην θέλω, γὰρ νὰ μοῦ φέντιξῃ τοῖς αὐκὲς νὰ πάω 'τδεῖ ποῦ θέλω

Κύπρ.

Ἐπῆραν τ' ἄστρη τὸ νερό, τὰ νέφη τὸ πηάδι,

ἐπῆραν τὸ σταμνάκι μου οἱ νυχτοπαρωῖτες

Τῆλ.

Βάλλει τὸν ἦλεν πρόσωπον, τὸ φέγγον ἐμπροκάρδιν, βάλλει τ' ἄστρεν τ' ἐξίασπον ἀνάμεσα 'ς σ' ὀφρύδᾱ καὶ πάει Ἐλένε 'ς σὴ χαράν, λαλεῖ τὴν τραβωδιάν Σταυρ. Ἦ λ. καὶ ἐπὶ προσώπου ὠραίου ἢ προσφιλοῦς σύνηθ.: Εἶναι ὠραία ἄστρο σύνηθ. || Ἀσμ.

Ποῦ πᾶς, πουλλάκι μου γλυκό, ἄστρο μου ζηλεμένο, ποῦ πᾶς, φεγγάρι μου λαμπρό, σπαθὶ ξεγυμνωμένο;

Θεσσ. (Ζαγόρ.)

Ἀχι καὶ ποῦ 'ναι τ' ἄστρο μου τὸ λαβρὸ νὰ φέξῃ

τὴ δονεμένη μου καρδιά νὰ μοῦ τὴ θεραπείῃ

Κρήτ.

Ἀστρο, γλυκό μου ἄστρο, τὴ νεότη μου λυπήσου

καὶ μὴ μ' ἀφήσῃς ἔρμο 'ς τὸ πέλαο νὰ χαθῶ

Κεφαλλ. Συνών. ἀστρή, ἀστρί 1. β) Ὁ αὐγερινὸς (σχῆμα κατ' ἐξοχὴν) σύνηθ.: Ὁραῖος σὰν τὸ ἄστρο σύνηθ. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀστρομερίτης. γ) Ἡ σελήνη Κρήτ. 2) Τὸ ἄστρον ὑπὸ τὸ ὅποιον γεννᾶται ἕκαστος ἀνθρώπος καὶ τὸ ὅποιον καθορίζει τὴν τύχην του ἢ τὸν χαρακτήρα του σύνηθ. καὶ Πόντ.: Ἐγεννήθηκε μὲ τ' ἄστρο του. Εἶναι γεννημένος σὲ καλὸ ἄστρο. Ἐγεννήθηκε σὲ κακὸ ἄστρο πολλαχ. Ὁ καθένας ἔχ' τ' ἄστρο τ', ὅσος κόσμος εἶναι 'ς τὴ γῆ, τόσα ἄστρα εἶναι 'ς τὸν οὐρανὸ Θράκ. Τὸν ἐπῆρε ἀπὸ καλὸ ἄστρο (τὸν συνεπάθησε) Κάρπ. Κρήτ. || Φρ. Τ' ἄστρο σ' θελ'κὸν ἔν' (θελ'κὸν = θηλυκὸν καὶ μεταφ. εὐνοϊκὸν) Πόντ. || Παροιμ. Λέν ἐσμεῖξα δ' ἄστρα των (ἐπὶ ἐριζόντων συζύγων δι' ἀσυμφωνίαν χαρακτήρων) Κρήτ.

3) Είδος ἄνθους Ρόδ. — Λεξ. Βυζ. Δημοτ. Πβ. ἀστρολόουλουδο. 4) Χαρταετός Πελοπ. (Μάν.): Τὰ παιδιά ἀβολᾶνε ἄστρα. Συνών. ἀστέρει 7, ἀστράκι (Π) 4. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἄστρος ὁ, καὶ ὡς κύριον ὄν. Σύμ. κ.ά.

αστροβολία ἡ, Ἰων. (Σμύρν.)

Τὸ μεταγν. οὐσ. ἀστροβολία.

Ἡμέραι καθ' ἃς αἱ γυναῖκες ἀποφεύγουν τὴν πλύσιν ἐνδυμάτων ἐκ φόβου πρὸς τὴν ἐπιβλαβὴ ἐπίδρασιν τῶν ἀστέρων.

αστροβολίδα ἡ, ΓΒλαχογιάνν. Λόγοι κι ἀντίλογ. 75 ΜΤσιριμῶκ. Σονέττ. 19 — Λεξ. Βλαστ. Δημοτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄστρο καὶ βολίδα.

Διόττων ἀστὴρ ἔνθ' ἄν.: Σὰν ἀστροβολίδα ποῦ συντρίβεται καὶ σβῆνει γιὰ παντοτινὰ ΓΒλαχογιάνν. ἔνθ' ἄν. || Ποίημ.

... Ἐλάμπανε θολὰ

τ' ἄστρα 'ς τὸ μαυρογάλανο οὐρανὸ κι ἀστροβολίδες διαβῆκαν εὐκολόσβηστες, ἀχνὲς σὰν τοῖς ἐλπίδες

ΜΤσιριμῶκ. ἔνθ' ἄν.

αστροβολῶ ΜΜαλακάσ. ἐν Ἀνθολ. Η' Αποστολίδ. 221 ἀστροβολῶ Λεξ. Δημοτ.

Τὸ μεταγν. ἀστροβολῶ.

Ἀπαστράπτω, ἀκτινοβολῶ ἔνθ' ἄν.: Ποίημ.

Τί ὥραϊος! τὸν θυμοῦμαι, ἀστροβολοῦσε

καβάλλα 'ς τὸ φαρί του, βυσσινιὰ

φέρμελη χρυσοκέντητη φοροῦσε.

ΜΜαλακάσ. ἔνθ' ἄν. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀστραποκοπῶ.

αστρογαλιὰ ἡ, Λεξ. Δημοτ.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄστρο καὶ γαλιὰ. Πβ. δειτρογαλιὰ.

Εἶδος ἐχίδνης. Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀστρίτης 1.

αστρογγύλευτος ἐπίθ. Λεξ. Γαζ. (λ. ἀτόρνεντος) Ἡπίτ. Δημοτ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *στρογγυλευτός < στρογγυλεύω.

1) Ὁ μὴ στρογγυλευθεῖς ἰδίως διὰ τόρνου, ἀτόρνεντος ἔνθ' ἄν.: Ἀστρογγύλευτη μαγκούρα - μυλόπετρα Λεξ. Δημοτ. Συνών. ἀστρογγύλωτος. 2) Ὁ μὴ δεκτικὸς στρογγυλεύματος Λεξ. Δημοτ.: Ἀστρογγύλευτη σιουραρόπετρα.

αστρογγύλωτος ἐπίθ. Λεξ. Δημοτ. ἀστρογγύλους Μακεδ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. στρογγύλωτός.

Ἀστρογγύλευτος 1, ὁ ἰδ.

αστροκαίω ἀμάρτ. ἀστρουκαίου Μακεδ. (Σισάν.) Παθ. ἀστροκαίωμα Πελοπ. (Γέρμ. Λακων. Μάν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄστρο καὶ τοῦ ρ. καίω.

1) Κεραυνοβολῶ Μακεδ. (Σισάν.): Οὐ Θεὸς νὰ τοὺν ἀστρουκάψ'! (ἀρά). 2) Παθ. καίωμα ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἄστρων, ἐπὶ ὁσπρίων δυσειρήτων Πελοπ. (Γέρμ. Λακων. Μάν.): Ἀστροκάηκε ἡ φακὴ Μάν. Ἀστροκαημένα λούπινα Λακων. Διὰ τὴν σημ. πβ. τὸ μεταγν. ἀστροβολέομαι καὶ τὸ ἀρχ. ἀστροβλήτος Ἀριστοτ. Περί νεότ. 6,3 «εἰ τοῦ θεοῦ ἰσχυρὰ συμβαίνει καύματα... λέγεται ἀστροβλήτα γίνεσθαι τὰ δένδρα» καὶ Ἡσύχ. «ἀστροβολήτους» τοὺς ὑπὸ τοῦ κυνὸς βαλλομένους».

αστροκεντημένος ἐπίθ. ΚΠαλαμ. Βωμ. 76.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄστρο καὶ τοῦ κεντημένος μετοχ. τοῦ ρ. κεντῶ.

Ὁ κεντημένος μὲ ἄστρα, ὁ φέρων ἀστροειδῆ διάκοσμον: Ποίημ.

Τὸ μαντήλι θέλω τ' ἀστροκεντημένο, ποῦ μὲ 'κεῖνο ἀνάερη σέρνεις τὸ χορό. Συνών. ἀστροκέντητος.

αστροκέντητος ἐπίθ. Λεξ. Δημοτ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄστρο καὶ τοῦ ἐπιθ. κεντητός.

Ἀστροκεντημένος, ὁ ἰδ.: Ἀστροκέντητος οὐρανός.

αστρολόγος ὁ, Σῦρ. ἀστρολός Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.) — Λεξ. Δημοτ. ἀστρολόγος Κρήτ. (Ἀποκόρ. Σέλιν. Χαν. κ.ά.)

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀστρολόγος. Τὸ ἀστρολόγος καὶ ἐν Ζήν. Α 174 «μετ' αὐτὰ γράφω τὸ ριζικὸ σου, | καλύτερον ἀστρολόγο δὲν εἶδες 'ς τ' ὄνειρό σου».

1) Ὁ διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἀστέρων μαντεύων τὰ μέλλοντα Πόντ. (Χαλδ. κ.ά.) Σῦρ. — Λεξ. Δημοτ.: Οἱ -φ-ἀστρολόγοι ἀστρολογοῦ κάθε μέρα Σῦρ. Ἡ σημ. καὶ μεταγν. Πβ. Ἐπίκουρ. παρὰ Διογ. Λαερτ. 10, 93 «τὰς ἀνδραποδώδεις τῶν ἀστρολόγων τεχνητείας». Συνών. ἀστρομάντις, ἀστρονόμος 2. 2) Ἐπιθετικ., ἄτακτος, ἀνήσυχος, πολὺ ζωηρὸς Κρήτ. (Ἀποκόρ. Σέλιν. Χαν. κ.ά.): Ἀστρολόγο κοπέλλι - παιδί Ἀποκόρ. Σέλιν.

αστρολογῶ Σῦρ. κ.ά. ἀστρολογῶ Λεξ. Δημοτ.

Τὸ μεταγν. ἀστρολογῶ.

Διὰ παρατηρήσεως τῶν ἀστέρων προλέγω τὰ μέλλοντα ἔνθ' ἄν.: Οἱ -φ-ἀστρολόγοι ἀστρολογοῦ κάθε μέρα Σῦρ. || Ἄσμ.

Ἡθελα ν' ἀστρολόγαγα 'ς τὰ μάτια σου, κυρά μου

ἀγν. τόπ. Συνών. ἀστρονομῶ 2.

αστρολούλουδο τό, ΣΣκίπη Κάλβ. μέτρ. 19 — Λεξ. Περίδ. Βυζ. Μπριγκ. Βλαστ. Πρω.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄστρο καὶ λουλούδι.

Τὸ ἄνθος μαργαρίτα. Πβ. ἀσπρολούλουδο, ἄστρο 3.

αστρομάντις ὁ, Λεξ. Δημοτ. Θηλ. ἀστρομάντισσα Λεξ. Δημοτ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐσ. ἀστρομάντις.

Ἀστρολόγος 1, ὁ ἰδ.

αστρομερίτης ὁ, Ἰων. (Κρήν.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄστρο καὶ ἡμέρα καὶ τῆς καταλ. -ίτης.

Τὸ ἄστρον αὐγερινός. Συνών. ἀστέρας 1β, ἀστέρει 1γ, ἀστέρινος 7, ἀστρίτοι 1γ, ἄστρο 1β, ἀστρούλλακας, αὐγερινός, αὐγίτης, μεράστρι.

αστρομετρητής ὁ, ἀμάρτ. ἀστρομυτρήτης Λυκ. (Λιβύσσ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄστρο καὶ μετρητής.

Ὁ μετρῶν τὰ ἄστρα, ἀστρονόμος: Ἄσμ.

Ἀστρομυτρήτης θὰ γινοῦ, τ' ἄστρα θινὰ μυτρήσου, νὰ βρου τ' ἀστρου τῆς ἀποῦ κι τ' ἄλλα νὰ τὰ σβῆσου.

αστρομέτωπος ἐπίθ. Κύπρ. (Πάφ.) — ΚΠαλαμ. Ἀσάλ. ζωή 114 Δωδεκάλ. Γύφτ. 107.

Ἐκ τῶν οὐσ. ἄστρο καὶ μέτωπο.

1) Ὁ ἔχων ἀστέρα ἐπὶ τοῦ μετώπου ΚΠαλαμ. ἔνθ' ἄν.: Ποίημ.

Σ τ' ἀλάφια τ' ἀστρομέτωπα μὲ πῆγες καὶ 'ς τοὺς γρυῖπες ΚΠαλαμ. Ἀσάλ. ζωή 114

Εἶδα μὰ φουχτὰ λεβέντες | νὰ πλευρώνουν πεζεμένοι τ' ἀστρομέτωπα ἄλογά τους

ΚΠαλαμ. Δωδεκάλ. Γύφτ. 107. 2) Ὁ ἔχων λάμπον μέτωπον Κύπρ. (Πάφ.): Ἡ βασίλισσα παρακάλεν νὰ τῆς πένγῃ ὁ Θεὸς σαράντα ἔσαν παιδι ἀστρομέτωπα, φεγγαροπρόσωπα, μὲ τὰ μαλλιά τὰ χρυσὰ (ἐκ παραμυθ.) Πάφ.

